

JAARVERSLAG OVER HET 46e VERENIGINGSJAAR 2014
van de
GESCHIEDKUNDIGE KRING VAN STAD EN LAND VAN BERGEN OP ZOOM

Vereniging

Op 16 november 1967 namen enkele inwoners van Bergen op Zoom het initiatief tot het oprichten van de vereniging "Geschiedkundige Kring van Stad en Land van Bergen op Zoom".

De oprichting vond plaats op 1 januari 1968, waarna de notariële akte is verleden door Notaris P.C. Molenaar te Bergen op Zoom. Koninklijke goedkeuring van de statuten verkreeg de vereniging op 15 maart 1971.

Onder nummer 40280920 zijn de statuten ingeschreven in het register van de Kamer van Koophandel te Breda.

Bestuur

Samenstelling van het bestuur op 1 januari 2014:

Voorzitter: de heer Joost de Graauw
Secretaris: mevrouw Greetje Hage
Penningmeester: de heer Frans Witjes
Leden: mevrouw Hilde van den IJssel, mevrouw Ria Huisman,
de heer Eric Goossen, de heer Jan van Tienen,
de heer Laurijs Weyts en de heer Sjef de Wit

Op 16 april 2014 heeft de Algemene Ledenvergadering ingestemd met de volgende bestuurssamenstelling:

Voorzitter: de heer Joost de Graauw
Secretaris: mevrouw Greetje Hage
Penningmeester: de heer Jos van Rijn
Leden: mevrouw Hilde van den IJssel, mevrouw Ria Huisman,
de heer Marc van der Steen, de heer Jan van Tienen,
de heer Laurijs Weyts en de heer Sjef de Wit

Alle bestuursleden zijn vrijwilligers en ontvangen geen enkele vergoeding voor hun werkzaamheden binnen de Geschiedkundige Kring van Stad en Land van Bergen op Zoom.

Leden

Ereleden in 2014:

Dr. W.A. van Ham (erelid sinds 24 april 1995)

Aantal leden:

	Per 1 januari 2014	Per 31 december 2014
Ereleden	1	1
Leden	1145	1212
Kroonleden	5	5

Vergaderingen

De Algemene Ledenvergadering werd gehouden op dinsdag 16 april 2014 in de Ontmoetingskerk te Bergen op Zoom.

In het jaar 2014 werden er 11 bestuursvergaderingen gehouden.

In memoriam

In het voorjaar van 2014 werden we opgeschrikt door het plotseling overlijden van de heer Frans de Looij. Frans was stedenbouwkundige bij de gemeente Bergen op Zoom en heeft een aantal keren een stadsexcursie voor onze Kring geleid naar stadswijken, zoals o.a. Bergen op Zoom Oost, Vestinggronden Noord.

Eind oktober 2014 werden we wederom geconfronteerd met een onverwacht overlijden. We verloren onze oud-voorzitter Ad van den Bulck, na een ziekbed van enkele weken. Na het neerleggen van zijn voorzitterschap in 2013 bleef Ad nauw betrokken bij onze Kring. Hij was lid van de werkgroep Boeken en was als docent verbonden aan de School voor Geschiedenis.

Werkzaamheden bestuur en activiteiten

De volgende activiteiten werden georganiseerd:

- Hofzaallezingen

In de maanden januari en februari 2014 is in samenwerking met Het Markiezenhof Historisch Centrum en Heemkundekring Halchterth weer een reeks van vier lezingen over de cultuurhistorie rond Bergen op Zoom georganiseerd.

- 21 januari 2014: Van klokken en orgels, zangers en snaren, toeters en trommels door Koert Damveld
- 28 januari 2014: Volksgeloof is nog geen bijgeloof door Frans Tervoort
- 04 februari 2014: Korneel Slootmans: archivaris of cultuurgoeroe door Irene van Kemenade
- 11 februari 2014: Zusters van 't Ketriontje – 175 jaar zorg voor Bergen op Zoom door Dolly Verhoeven

Alle lezingen waren uitverkocht, ruim 110 bezoekers.

- Geschiedenisquiz

Op 28 maart 2014 werd voor de tiende keer de Bergse Geschiedenis Quiz gehouden in de Theaterzaal van RSG 't Rijks. De Werkgroep Quiz had weer met veel enthousiasme interessante quizvragen bedacht. Er namen 23 teams aan deel. Op de eerste plaats eindigde het team van De Eigenwijzen, het team Lievevrouweparochie werd tweede en het team SBM2 is als derde geëindigd. Het team van De Eigenwijzen mocht de wisselbeker mee naar huis nemen.

- Algemene Ledenvergadering

De Algemene Ledenvergadering werd gehouden op 16 april 2014 in de Ontmoetingskerk. De presentielijst werd getekend door 64 personen, inclusief de bestuursleden. Tijdens het huishoudelijk gedeelte van de vergadering werden, zoals gebruikelijk, o.a. de volgende punten besproken: financieel verslag 2013, herziene begroting 2014, en de begroting 2015. Uitvoerig werd stilgestaan bij de bestuurswisselingen: Frans Witjes nam afscheid van het bestuur na 7 jaar penningmeester te zijn geweest. Hij werd opgevolgd door Jos van Rijn.

Ook Eric Goossen nam na 6 jaar afscheid van het bestuur. Hij werd opgevolgd door Marc van der Steen.

Aan het einde van het huishoudelijk gedeelte van de vergadering werd het eerste e-book van de Geschiedkundige Kring gepresenteerd, namelijk "Een Belgisch dorp in een Brabantse Stad". Deze publicatie werd indertijd geschreven door Gerben Daalmans en is uitgegeven door de Kring, maar is niet meer voorradig.

Na de pauze gaf de heer Thomas Maes een lezing over het boek, dat hij gepubliceerd heeft, t.w. "Antwerpen 1914", over de stad Antwerpen die tijdens de eerste oorlogsmaanden hoofdstad van België werd.

- Geschenk aan de leden

Op 4 oktober 2015 werd in de Hofzaal van Het Markiezenhof het boek "Bergen Betrokken, Over de korte tijd dat Bergen op Zoom in oktober 1914 betrokken werd bij het drama van de Belgische vluchtelingen en de lange geschiedenissen die zich hierna ontwikkelden." gepresenteerd.

Het eerste exemplaar werd uitgereikt aan burgemeester Petter. Er waren meer dan 100 genodigden. Het programma omvatte lezingen en muziek uit de tijd van WO I, samengesteld door Frans van Broekhoven en ten gehore gebracht door cursisten van het CKB, onder leiding van Monique Jimkes, en George Stander met begeleiding van Frans van Broekhoven.

- Jaarlijkse Ledenexcursie: Ieper
Op 6 september 2014 is de jaarexcursie georganiseerd door de Werkgroep Excursies. Dit keer ging de reis naar Ieper in het kader van "100 jaar Grote Oorlog". Een verkeersongeval op de heenweg veroorzaakte een vertraging van 2 uur. Helaas konden daardoor niet alle objecten meer worden bezocht. Gelukkig kon het resterende programma tot tevredenheid van de deelnemers nog zijn beslag krijgen, waarbij een bezoek aan de Menenpoort en Last Post om 20.00 uur.
Er waren 91 deelnemers. Voor de beschikbare voorzieningen in Ieper was dit een maximum. Voor een tweede excursie waren er ook geen mogelijkheden meer.
- Vrijwilligersbijeenkomst 11 oktober 2014
2014 was o.a. het jaar van de ambachten. Daarom werden de vrijwilligers van de Geschiedkundige Kring met partners uitgenodigd in Streekmuseum De Meestroof te St. Annaland. Ca. 30 vrijwilligers met hun partner, in totaal 45 personen, hadden zich hiervoor aangemeld. De deelnemers werden in het museum rondgeleid door gidsen, eveneens vrijwilligers van het museum.
- Stadsexcursies
Stadsexcursie St. Catharinakapel
Op 25 mei 2014 werd er een stadsexcursie gehouden naar de geheel gerestaureerde St. Catharinakapel, die deel uitmaakt van het gebouwencomplex van Huize Sint Catharina. Emeritus pastor Rud Smit vertelde over de geschiedenis en de gebruiken van de kapel, die dateert uit 1895. Aanvankelijk stond op dezelfde plek een oudere kloosterkapel van de Franciscanessen. Jeroen Cloïn van Schildersbedrijf Cloïn gaf uitleg over het kleurenonderzoek en het kleurengebruik in de kapel bij de recente restauratie. Ca. 60 personen namen deel aan deze excursie.

Stadsexcursie St. Quirinuskerk te Halsteren
Op 9 november 2014 was er een stadsexcursie naar de St. Quirinuskerk te Halsteren. Architect van deze kerk was Jos Cuypers (1861-1949), afkomstig uit Roermond. Op 5 september 1911 werd de eerste steen gelegd en op 26 mei 1913 werd de kerk door Mgr. Meeuwensen geconsacreerd. Adri Rockx, vrijwilliger bij de Stichting Behoud St. Quirinus, ontving de deelnemers, circa 30 personen, en vertelde over de geschiedenis van de kerk. Hans Smeenk van restauratiebedrijf Couwenborgh gaf uitleg over de door zijn bedrijf uitgevoerde restauratie.
- **BAS (Bergse Actieve Senioren v/h KBO) Bergen op Zoom**
Op uitnodiging van BAS hebben we op 16 augustus 2014 deelgenomen aan een beurs voor senioren, die in de Raaijberg gehouden werd ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan van BAS.
- **Bergen op Zicht**
Op 20 september 2014 hebben we deelgenomen aan Bergen op Zicht, dat voor de eerste keer georganiseerd werd door Rotary Bergen op Zoom. Het doel is dat alle clubs en verenigingen die actief zijn in Bergen op Zoom zich kunnen presenteren.

Commissie Kascontrole

Deze commissie bestond uit de heren Theo de Wit en Ton Verdult en Wis van Meurs. Deze commissie heeft op 24 maart 2014 de financiële stukken over het jaar 2013 gecontroleerd.

De Waterschans

De redactie van het tijdschrift van de Geschiedkundige Kring, *De Waterschans*, werd in 2014 gevormd door: Mevrouw Irene van Kemenade (hoofdredacteur), de heer Jaap Dekker (redactiesecretaris), mevrouw Marieke Liefing, mevrouw Tineke van Dam, mevrouw Daphne Valentijn (vanaf Waterschans nr. 3) en de heren Jac Backx, Bart van Eekelen, Jan Peeters en Joost de Graauw (vanaf Waterschans nr. 2). Eind 2013 heeft mevrouw Yolande Kortlever zich als adviseur van *De Waterschans* teruggetrokken en is binnen de redactie afscheid van haar genomen. In de ALV van april 2014 is Yolande ook nog door de voorzitter bedankt.

Ook in 2014 is *De Waterschans* weer vier maal verschenen. Nummer 3 was een themanummer over WO II. Voor dit themanummer is opdracht gegeven voor een extra oplage van 350 stuks, welke geheel uitverkocht is.

De Waterschans kent een oplage van 1300 exemplaren per kwartaal. Het tijdschrift is voor niet-leden te koop bij de lokale boekhandels.

Verder wordt het tijdschrift, met een vertraging van 1-2 jaar, door Het Markiezenhof Historisch Centrum gedigitaliseerd, waardoor het via de website van Het Markiezenhof Historisch Centrum te raadplegen is. Hiertoe heeft onze Kring enige jaren geleden een overeenkomst met Het Markiezenhof Historisch Centrum afgesloten.

Werkgroep Boeken

De werkgroep Boeken werd in 2014 gevormd door Willem Vermeulen, Ad van den Bulck †, Adriaan van Roode en Jan Voorsluijs.

In 2014 hebben ze de laatste hand gelegd aan het ledengeschenk 2014: een boek over WO I, in samenwerking met de leden van de projectgroep Belgische vluchtelingen/Wereldoorlog I.

Werkgroep School voor Geschiedenis

De School voor Geschiedenis is in september 2010 van start gegaan en wordt georganiseerd door de Werkgroep School voor Geschiedenis onder leiding van het bestuurslid Hilde van den IJssel. In 2014 bestaat de werkgroep uit de dames les Telkamp en Ria Weyts en de heren Peter van Dijk, Chris Kraaijmes, Jan van Tienen en Frans Witjes. Yolande Kortlever treedt op als adviseur van de werkgroep. Op de cursusavonden zijn daarnaast de heren Onno Bakker en Johan van Geel als vrijwilliger actief om een en ander in goede banen te leiden.

De cursuslocatie is het Mollerlyceum aan het Bolwerk in Bergen op Zoom.

In het cursusjaar 2013-2014 konden we de 250^e cursist verwelkomen die begon aan het eerste cursusjaar. In totaal waren er in het cursusjaar 2013-2014 ca. 210 cursisten die deelnamen aan het eerste of tweede cursusjaar of de modules.

In de cursusjaren 1 en 2 komen de volgende onderwerpen aan bod: Algemene Inleiding tot 1648 en Algemene Inleiding na 1648, Nederzettingsgeschiedenis, Bestuur & Rechtspraak, Stadsplattegrond, Onderwijs, Vroege bedrijvigheid & Industrie, Geschiedenis van de verdedigingslinie rond Bergen op Zoom, Militaire Geschiedenis, Bergen op Zoom als jaarmarkt- en kermisstad, Religie, Muziek, Bouwgeschiedenis, Mode en Literatuurgeschiedenis.

De volgende modules werden gegeven: Bedrijvigheid & Industrie, Kunst & Cultuur, Stadsplattegrond, Historische Ontwikkeling Landschap, Gertrudiskerk, Potmakers in Bergen op Zoom, Het Markiezenhof, Vondstdeterminatie (in samenwerking met Stichting In Den Scherminckel), Dorpen in het Markiezaat, Oud Schrift uit de 17^e en 18^e eeuw, Genealogie en De cultuur van de christelijke religie.

De docenten zijn: de dames Elly van Eekelen, Irene van Kemenade, Yolande Kortlever en Ria Weyts en de heren Jac Backx, Cees Boerhout, Han Bos, Ad van den Bulck †, Gerrit Groeneweg, Willem Heijbroek, Rud Smit, Hans Smout, Marc van der Steen, Willem Vermeulen, Cees Vanwesenbeeck, Marco Vermunt, Willem de Weert, Jan Weyts en Laurijs Weyts.

Werkgroep Websiteredactie

De Werkgroep Websiteredactie staat onder leiding van het bestuurslid Laurijs Weyts. De werkgroep bestaat uit de heren Marcel van Gastel, Ad van Loon en Hans Mulders. In 2014 is er hard gewerkt om de website verder uit te bouwen en een nog modernere uitstraling te geven. Eind december 2014 konden de eerste resultaten bekeken worden: meer foto's en illustraties en minder tekst.

Werkgroep Excursies

De werkgroep Excursies werd in 2014 gevormd door:

de heren Piet Bernaards, Toon Demmers, Fons Evers en Wim van Nieuwenhuijzen.

Naast de jaarlijkse excursie, dit jaar naar Ieper, heeft de Werkgroep ook nog een aantal kleinere excursies georganiseerd voor de leden die zich aangesloten hebben bij de reisclub van onze Kring, t.w.:

- 1 en 22.02.14 Mede gezien de belangstelling, tweemaal een bezoek aan de permanente tentoonstelling "3500 JAAR TEXTIELKUNST" van de Kanton Natie in Antwerpen. Totaal 75 deelnemers

- 17.02.14 Bezoek aan het vernieuwde Rijksmuseum, Amsterdam. 101 deelnemers
17.05.14 Dagexcursie naar vestingstad Heusden en Noord-Brabants Museum Den Bosch.
60 deelnemers.
01.11.14 Bezoek aan het gerestaureerde Museum Mauritshuis in Den Haag. 59 deelnemers.

Werkgroep Genealogie

De Werkgroep Genealogie is eind 2014 opgeheven in onderling overleg met de leden van deze werkgroep. Dit is op de ALV van 2014 bekend gemaakt. De leden van deze werkgroep zijn bedankt met een bloemetje of een boekenbon.

De voornaamste reden voor deze opheffing is dat er heel veel archieven digitaal toegankelijk geworden zijn.

Maar mochten er in de toekomst vragen zijn op het gebied van genealogie, dan zijn Sjaak de Vries en Frank Wierckx bereid om deze te beantwoorden.

Projectgroep Belgische Vluchtelingen/Wereldoorlog I

Deze projectgroep, onder leiding van bestuurslid Eric Goossen, werd in 2014 gevormd door de dames Marianne de Hoogh, Miep Tiemesen, Ineke van Tienen en de heren Kees Klaassen en Sjaak de Vries, aangevuld met 2 leden van Heemkundekring Halchterth en enkele vertegenwoordigers van het Markiezenhof.

Met de presentatie van het boek "Bergen Betrokken" is er een einde gekomen aan de werkzaamheden van deze projectgroep. Aan het einde van het jaar 2014 zijn de leden van deze projectgroep door het bestuur bedankt met een flesje wijn voor hun inzet en werkzaamheden.

Werkgroep Geschiedenisquiz

De Werkgroep Geschiedenisquiz werd in 2014 gevormd door: mevrouw Yolande Kortlever en de heren Ton van den Boom, Fons Evers, Cees Vanwesenbeeck, Frank Wierckx en Laurijs Weyts.

De werkgroep is er in 2014 weer in geslaagd om een boeiende geschiedenisquiz samen te stellen.

Op de avond zelf werden ze door een aantal vrijwilligers geassisteerd bij het uitreiken en ophalen van de quizvragen en het nakijken van de antwoorden om zodoende snel de uitslag bekend te kunnen maken.

Overleg Cultuur Historische Organisaties Bergen op Zoom

Deelname aan het overleg met de lokale erfgoedorganisaties oftewel Cultuur Historische Organisaties (CHO) in de gemeente Bergen op Zoom werd ook in 2014 gecontinueerd.

Ons bestuurslid, Ria Huisman, vertegenwoordigde ons in 2014 in dit overleg.

Brabants Heem

Brabants Heem is de overkoepelende organisatie in Noord-Brabant van lokale erfgoedorganisaties.

Ons bestuurslid, Jan van Tienen, vertegenwoordigt onze Kring al enkele jaren bij de vergaderingen van Brabants Heem.

Communicatie en publiciteit

Voor de communicatie met de leden maakt het bestuur gebruik van het verenigingsorgaan

De Waterschans. Voor de algemene informatieverstrekking over de Geschiedkundige Kring worden de lokale media benaderd en wordt de website van de Geschiedkundige Kring van Stad en Land van Bergen op Zoom (www.geschiedkundigekringboz.nl) gebruikt.

Ook in 2014 heeft de Kring regelmatig de aandacht van de lokale media weten te trekken in verband met activiteiten die we georganiseerd hebben.

Tot slot

De Geschiedkundige Kring van Stad en Land van Bergen op Zoom kan terugkijken op een goed verenigingsjaar, waarin veel activiteiten door vrijwilligers tot stand kwamen.

Het bestuur dankt iedereen van harte die hieraan een bijdrage heeft geleverd.

Bergen op Zoom, maart 2015

Greetje Hage, secretaris